

Ρεπορτάζ Γ. ΠΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Παλιά, όχι τόσο παλιά όμως, αποτελούσαν ένα σημαντικό κομμάτι του οδικού δικτύου της χώρας. Υστερα ήρθαν η αστικοποίηση, η ανάπτυξη, ο τουρισμός και ό,τι όλα αυτά συνεπάγονται. Παρ' όλα αυτά στη χώρα μας υπάρχουν ακόμα χιλιάδες χιλιόμετρα μο-

νοπατιών, τα οποία δεν «κατάπιε» η ασφαλτός ούτε και εγκαταλείφθηκαν πλήρως ποτέ. Απλώς σήμερα οι επισκέπτες τους δεν είναι κτηνοτρόφοι, αλλά ταξιδιώτες. Κίνητρο τους δεν είναι η φροντίδα των ζώων τους ή η μεταφορά των προϊόντων τους, αλλά η αναψυχή και η περιπέτεια. Τα σημάδια στα

δένδρα και η πυξίδα αντικαθίστανται επίσης. Τη θέση τους παίρνουν το GPS και το Google maps και ο στόχος των πεζοπόρων, ειδικά των λιγότερο αφοσιωμένων, μπορεί να μην είναι η επόμενη πηγή νερού, αλλά μια απομακρυσμένη παραλία ή ακόμα και μία... ταβέρνα. Κάποιοι από αυτούς πάντως έχουν

κυριολεκτικά αφιερώσει τη ζωή τους στο... περπάτημα και στην ανακάλυψη των δρόμων του, σε μια δραστηριότητα η οποία όπως λένε πέρα από την ψυχαγωγία που προσφέρει αποτελεί ίσως την πιο υπαρκτή σήμερα δραστηριότητα του εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδα.

Τα μονοπάτια που αλλάζουν τη ζωή μας

Χιλιάδες χιλιόμετρα απίθανων, ξεχασμένων δρόμων περιμένουν τους φίλους του εναλλακτικού τουρισμού να πάνε στον... παράδεισο με τα πόδια

Η κυρία Καλλιόπη Δηλαβεράκη εδώ και δύο χρόνια είναι πρόεδρος του ΕΠΟΣ Φυλής, ενός από τους ενεργότερους ορειβατικούς και πεζοπορικούς συλλόγους στη χώρα με περίπου 1.300 μέλη από όλη την Αττική. «Τον τελευταίο καιρό δεχόμαστε όλο και περισσότερα καινούργια μέλη, ανθρώπους που έχουν μπουχτίσει από την πόλη ή τον τουρισμό της ξαπλώστρας – βέβαια πρόκειται κυρίως για νέους ανθρώπους.

Απέχουμε ακόμα αρκετά από χώρες και νοοτροπίες, όπως λ.χ. οι ΗΠΑ, όπου ολόκληρες οικογένειες επιλέγουν να περάσουν τις διακοπές τους περπατώντας σε εθνικά πάρκα» επισημαίνει. «Αυτό που πρέπει πάντως να γνωρίζουν όλοι είναι ότι η πεζοπορία, ακόμα και η ορειβασία, δεν είναι extreme sport. Οποιοσδήποτε έχει μια απλά υποφερτή φυσική κατάσταση μπορεί να έρθει και να περπατήσει μαζί μας. Υπάρχουν διαδρομές εξίσου όμορφες σε όλα τα επίπεδα δυσκολίας».

■ Εθελοντικές ομάδες

Τον καθαρισμό των μονοπατιών από βλάστηση, ρίζες, χώματα και μπάζα – ώστε μετά να ασχοληθούν οι τεχνίτες με το στρώσιμο της πέτρας – έχουν αναλάβει εθελοντικές ομάδες από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Μία από αυτούς, η κυρία Ινγκεμποργκ Χόικα από την Ολλανδία, βρισκόταν μέχρι πριν λίγες ημέρες στην Κέα, στο πλαίσιο του προγράμματος της οργάνωσης ΕλιΞ, που εδώ και χρόνια οργανώνει εθελοντικούς καθαρισμούς μονοπατιών στις Κυκλάδες.

«Στη χώρα μου υπάρχουν περπατητικές διαδρομές, αλλά το κυκλαδίτικο περιβάλλον ήταν κάτι το τελείως διαφορετικό σε σχέση με την επίπεδη Ολλανδία. Νομίζω ότι το να περπατάς στα μονοπάτια του νησιού σε κάνει να χάνεις για λίγο την ιδιότητα του τουρίστα και να αποκτάς εκείνη του περιηγητή» σχολιάζει. «Ο περπατητικός τουρισμός είναι μια πραγματική ευκαιρία ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού για την Ελλάδα, ειδικά τους ανοιξιάτικους και φθινοπωρινούς μήνες» λέει ο κ. Αντώνης Καλογήρου, ο οποίος έχει γράψει δεκάδες πεζοπορικά βιβλία και οδηγούς και έχει καταγράψει 5.000 χιλιόμετρα μονοπατιών με το GPS του.

Εδώ και πέντε χρόνια είναι διαχειριστής της ιστοσελίδας pezoportia.gr η οποία συγκεντρώνει πληροφορίες για πεζοπόρους και ορειβάτες κάθε επιπέδου και... υψομέτρου. Εγκατεστημένος από επιλογή ήδη

από τη δεκαετία του 1980 στις Κυκλάδες, ο κ. Τάσος Αναστασίου είναι προϊστάμενος του τμήματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Κυκλάδων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Εδώ και 15 χρόνια είναι η ψυχή του προγράμματος αποκατάστασης των μονοπατιών στα νησιά των Κυκλάδων. «Ως τώρα έχουμε καταγράψει 600 χλμ. μονοπατιών σε 21 νησιά, τα οποία έχει αποφασιστεί να διατηρηθούν. Από αυτά περί τα 200 χλμ., στα οποία περιλαμβάνονται διαδρομές με πολιτιστικό, αισθητικό και ιστορικό ενδιαφέρον, έχουν ήδη ανακατασκευαστεί και συντηρούνται» λέει ο κ. Αναστασίου.

■ Οι επισκευές και οι τεχνίτες

«Έχει σημασία να τονιστεί ότι πλέον σε κάθε νησί υπάρχουν άνθρωποι που βοηθούν άδολα στη συντήρησή τους και στην προστασία τους. Όταν το πρόγραμμα ξεκίνησε δεν συνέβαινε το ίδιο. Είχαμε να αντιμετωπίσουμε συμφέροντα που συνδέονταν με τον μαζικό τουρισμό ή απλώς την αδιαφορία. Επιπλέον, μια άλλη παράμετρος – η οποία και την ολοκλήρωση των έργων καθυστερούσε και το κόστος ανέβαζε – ήταν η ανάθεση των αποκαταστάσεων με δημοπρατίσεις, σαν να επρόκειτο για δημόσια έργα οδοποιίας. Κατέληγαν να γίνονται από εργολάβους οδοποιίας άσχετους με το αντικείμενο. Εδώ και λίγα χρόνια χρησιμοποιούνται ντόπιοι τεχνίτες στα νησιά οι οποίοι γνωρίζουν το αντικείμενο σε βάθος και τους ενδιαφέρει πραγματικά» σημειώνει.

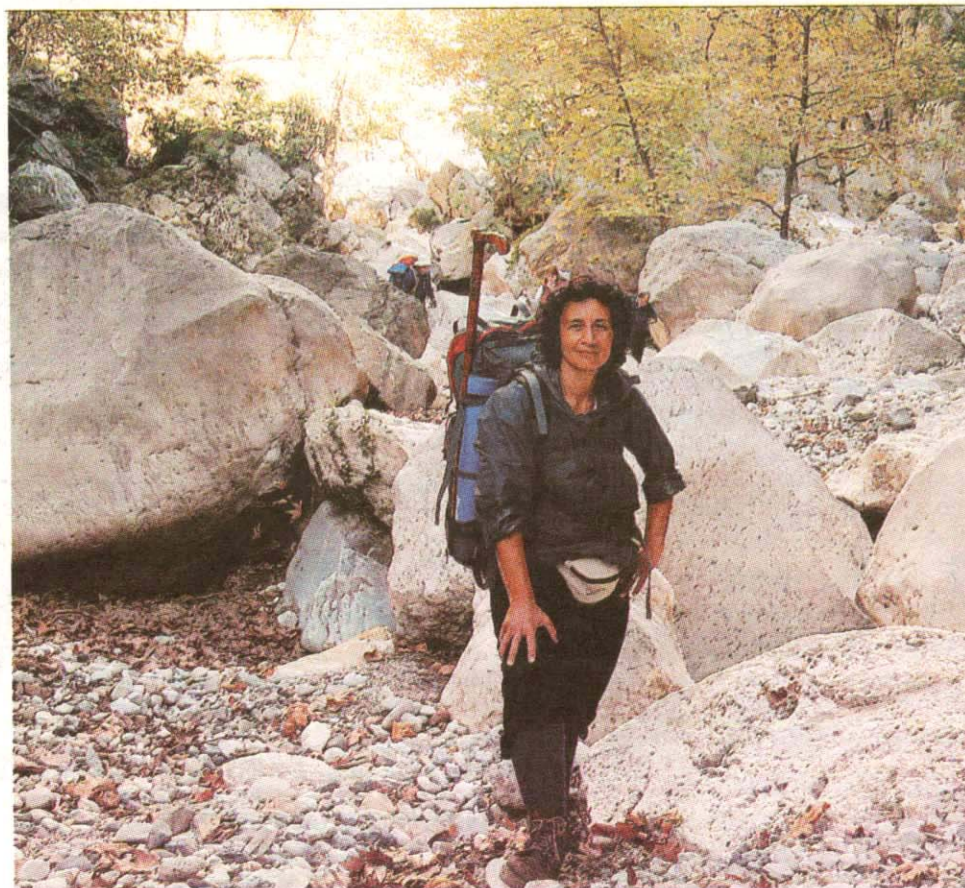
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Μια Ολλανδέζα στα βήματα του Οδυσσέα

Δεν είναι όλοι οι οδηγοί των πεζοπορικών διαδρομών γέννημα-θρέμμα της ελληνικής υπαίθρου. Αν κάποιος βρεθεί στην Ιθάκη και θελήσει να γνωρίσει τα μονοπάτια του νησιού από κάποιον που τα γνωρίζει καλά, πρέπει να απευθυνθεί σε μια... ζωγράφο από την Ολλανδία. Η κυρία Εστερ φαν Ζιούλεν, 60 ετών σήμερα, ήρθε για πρώτη φορά στη χώρα μας με τον σύζυγό της πριν από δέκα χρόνια για διακοπές. «Ενθουσιαστήκαμε τόσο που αποφασίσαμε να μετακομίσουμε εδώ, κάτι που πραγματοποιήσαμε τρία χρόνια μετά. Η πρώτη μας επιλογή ήταν η Σκύρος, όμως όταν επισκεφθήκαμε την Ιθάκη πήραμε την απόφασή μας». Στην Ολλανδία η κυρία Ζιούλεν εργαζόταν ως ζωγράφος και καθηγήτρια Καλλιτεχνικών, δουλειές που δεν ήταν εύκολο να συνεχίσει στο νησί του Ιονίου. «Μου άρεσε πάντα πολύ το περπάτημα και τα καλοκαίρια δούλευα ως ξεναγός στα αξιοθέατα της πόλης μου, του Αμερσφουρτ. Ετσι στην Ιθάκη αποφάσισα να συνδυάσω τις δύο ιδιότητες. Εκείνη την περίοδο με την πρωτοβουλία ενός Έλληνα που ζούσε στην Αυστραλία άρχισε ένας πιο

οργανωμένος καθαρισμός των μονοπατιών στον οποίο βοήθησαν διάφοροι εθελοντές. Παράλληλα άρχισα να διαβάζω οτιδήποτε υπήρχε σε σχέση με την ιστορία του νησιού και ιδιαίτερα με τον Οδυσσέα. Ετσι το 2004 κατέληξα να διοργανώνω πεζοπορικές εκδρομές στην Ιθάκη. Φυσικά αυτό δεν αρκεί για να ζήσει κανείς και έτσι ταυτόχρονα κάνω και άλλες δουλειές, όπως να ζωγραφίζω επιγραφές». Η συντριπτική πλειονότητα των ανθρώπων που αποφασίζουν να γνωρίσουν... πεζή την Ιθάκη είναι τουρίστες από την Κεντρική και τη Βόρεια Ευρώπη. «Και κάποιοι Έλληνες του εξωτερικού. Στους ντόπιους φαίνεται τουλάχιστον περίεργο ότι κάποιος αποφασίζει να περάσει τον ελεύθερο χρόνο του περπατώντας». Σύμφωνα με την κυρία Ζιούλεν, το μέλλον του περιπατητικού τουρισμού στο νησί του Ιονίου είναι μάλλον ασαφές. «Από τη μία ο δήμος δεν δείχνει να ενδιαφέρεται για την ανάπτυξή του. Από την άλλη, κατά καιρούς έχουν υπάρξει διάφορες φήμες, ακόμη και ότι ο ΕΟΤ σκοπεύει να αξιολογήσει τα μονοπάτια περιφράσσοντάς τα και βάζοντας εισπήρι! Κάτι που θα ήταν βέβαια λάθος».

Η κυρία Αθηνά Θεοδωρίτου σε εξόρμησή της μέσα από κάποια ρεματιά

«Ξεκολλήστε από τον καναπέ»

Η κυρία Αθηνά Θεοδωρίτου, δασκάλα, είχε επιχειρήσει στο παρελθόν κάποιες αποσπασματικές ορειβατικές προσπάθειες. Πέρυσι το φθινόπωρο βρέθηκε στην Πάρνηθα σε μια από τις εξορμήσεις που επιχειρεί ο Ελληνικός Πολιτιστικός Ορειβατικός Σύλλογος Φυλής. Από τότε αποφάσισε να κερδίσει ξανά τον χαμένο χρόνο της επαφής με τη φύση. «Δήλωσα συμμετοχή στην εκδρομή στην κορυφή του Ταϊγέτου που είχε συνολικά περπάτημα 18 ωρών σε δύο ημέρες. Εφέτος πέρασα το καλοκαίρι μου στην Ανάφη όπου μαζί με άλλα μέλη του συλλόγου βοηθήσαμε στη συντήρηση των εκεί μονοπατιών» λέει η κυρία Θεοδωρίτου. «Ολη αυτή η επαφή με τη φύση με έχει αναζωογονήσει απίστευτα. Το λέω και στους γνωστούς μου, όμως είναι μάλλον δύσκολο να τους πείσεις να ξεκολλήσουν από την τηλεόρασή τους».

Η κυρία Θεοδωρίτου ανήκει πια λόγω και έργου στην κατηγορία εκείνων που διαθέτουν ένα σημαντικό κομμάτι του ελεύθερου χρόνου τους απλώς στο να... περπατήσουν. Τάση η οποία σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες είναι κοινός τόπος. Χαρακτηριστικό είναι το ότι οι μεγάλοι ταξιδιωτικοί οδηγοί, όπως εκείνοι του Lonely planet, πέρα από τις συμβουλές για διαμονή και διασκέδαση, φροντίζουν να ενημερώσουν τους αναγνώστες τους και για τις πεζοπορικές διαδρομές που προσφέρει κάθε χώρα.

Ελληνικά μονοπάτια για αρχαίους

Ο Σεπτέμβριος είναι ο καλύτερος μήνας για πεζοπορία, καθώς η ζέστη έχει υποχωρήσει και οι βροχές δεν είναι ακόμη συχνές. Ιδανικά για αυτή την εποχή είναι τα μονοπάτια που προτείνουν πεζοπορικοί και ορειβατικοί σύλλογοι. Επίσης, είναι βατά και από αρχαίους και «καλύπτουν» όλη την ελληνική επικράτεια.

Γρεβενά

Εκκίνηση: Το χωριό Σπήλαιο.

Τερματισμός: Το χωριό Τρίκωμο.

Χρόνος: Περίπου τριετήμιση ώρες.

Μεγάλο κομμάτι της διαδρομής γίνεται σε καλοδιατηρημένο πέτρινο καλντερίμι. Σταματήστε στη γέφυρα της Πορτίτσας, που υπάρχει από τον 18ο αιώνα και βρίσκεται σε ένα φαράγγι μοναδικής ομορφιάς. Συνεχίστε ως το Τρίκωμο. Προτείνεται ιδιαίτερα τους φθινοπωρινούς μήνες, όταν το δάσος παίρνει αποχρώσεις κάθε είδους.

Ορεινή Αρκαδία

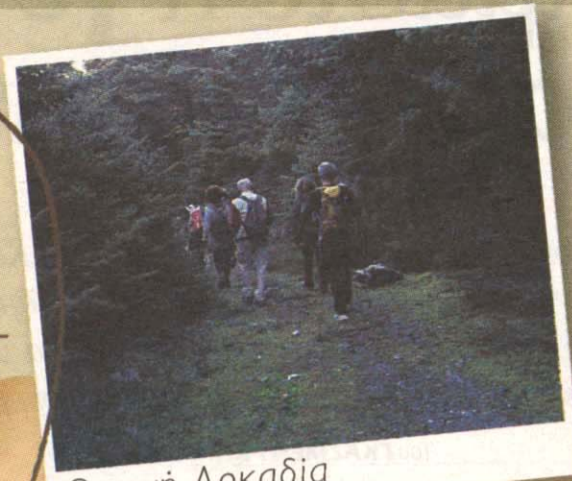
Εκκίνηση: Δημητσάνα.

Τερματισμός: Αρχαία Γόρτυνα.

Απόσταση - Χρόνος:

Περίπου 8 χιλιόμετρα - 4 ώρες.

Στην αρχή της διαδρομής βρίσκεται το εξαιρετικό Μουσείο Υδροκίνησης. Η διαδρομή είναι κατά μήκος του ποταμού Λούσιου, μέσα σε πυκνή βλάστηση, δίπλα σε καταρράκτες και με τον ήχο του ποταμού συνέχεια στα αφτιά σας.

Ορεινή Αρκαδία

Αττική - Φυλή

Εκκίνηση: Στις παρυφές του χωριού, στο τέρμα της οδού Γιαννούλας.

Τερματισμός: Κάτω από τη Μονή Κλειστών.

Απόσταση - Χρόνος:

Περίπου 3 χιλιόμετρα - 1 ώρα.

Ιδανική διαδρομή για όποιον θέλει να ξεκινήσει την πεζοπορία και να δει αν του ταιριάζει. Η διαδρομή έχει πολύ καλή σήμανση και είναι βατή. Επισκεφθείτε τη Μονή Κλειστών, ένα μεσαιωνικό γυναικείο μοναστήρι. Και βέβαια το χωριό της Φυλής, που είναι γεμάτο ταβέρνες.

Τζια

Εκκίνηση: Ιουλίδα.

Τερματισμός: Οτζιάς.

Απόσταση - Χρόνος:

5,5 χιλιόμετρα - 1 ώρα και 45 λεπτά.

Τα μονοπάτια της Κέας είναι τόσο καλοσυντηρημένα που έχουν πιστοποιηθεί ως... ISO. Στάση για φωτογραφία στο περίφημο λιοντάρι του νησιού, που βρίσκεται εκεί εδώ και 2.660 χρόνια. Τερματισμός και μπάνιο στην ακτή του Οτζιά.

Τζια

Συμβουλές για πρωτάρηδες

1 Αγοράστε τα κατάλληλα ορειβατικά παπούτσια με τη σωστή τρακτερωτή σόλα. Τον υπόλοιπο εξοπλισμό μπορείτε να τον αποκτήσετε σταδιακά, τα μποτάκια όμως είναι απαραίτητα από την αρχή.

2 Ενημερωθείτε για το δελτίο καιρού. Όλες οι εποχές είναι κατάλληλες για πεζοπορία. Τον χειμώνα χρειάζεστε επιπλέον εξοπλισμό. Το καλοκαίρι μην περπατάτε μετά τις 12 το μεσημέρι.

3 Μην πάτε ποτέ μόνος σας για πεζοπορία. Αν δεν έχετε φίλους που ενδιαφέρονται, απευθυνθείτε σε κάποιον έγκυρο ορειβατικό σύλλογο.

4 Οι πρώτες σας διαδρομές δεν πρέπει να ξεπερνούν τις τρεις-πέντε ώρες. Πάρτε πληροφορίες από το Διαδίκτυο, τον εξειδικευμένο Τύπο και τους ορειβατικούς συλλόγους.

Info:

Pezoporia.gr

Η ιστοσελίδα που έχει τα πάντα για τον πεζοπόρο, αρχάριο και μη.

Trekking.gr

Οργανωμένες πεζοπορικές εξορμήσεις σε όλη την Ελλάδα.

Anavasi.gr

Χαρτογράφηση και συστήματα πλοήγησης.

Hellaspath.gr

Υπάρχουν 288 διαδρομές που έχουν καταγράψει με το GPS τους οι πεζοπόροι σε όλη την Ελλάδα.

Κρήτη

Εκκίνηση: Με αυτοκίνητο στο οροπέδιο Λασιθίου, στη θέση «μνήμα του Τσούλη», έναν τάφο τούρκου αγά.

Τερματισμός: Εκκλησία του Αϊ-Γιώργη της Μεσάδας.

Απόσταση - Χρόνος: 4 χιλιόμετρα - 1 ώρα.

Μια διαδρομή που χρησιμοποιείται ήδη από τη μινωική αρχαιότητα. Αποτελούσε κύριο πέρασμα για τους κατοίκους του Νομού Ηρακλείου που ήθελαν να πάνε στο οροπέδιο ως και τη δεκαετία του '60. Σε μισή ώρα από τη Μεσάδα μπορείτε να βρεθείτε στην Κασταμονίτσα, ένα αυθεντικό ριζιτικό χωριό.

Τα ευρωπαϊκά E4 και E6

Τα μονοπάτια E4 και E6 είναι τα δύο ευρωπαϊκά μονοπάτια που ενώνουν την Ελλάδα με το ευρωπαϊκό δίκτυο πεζοπορικών διαδρομών, το οποίο αποτελείται από 11 μονοπάτια συνολικού μήκους 46.000 χιλιομέτρων.

E4

Το E4 ξεκινά από το Γιβραλτάρ και τερματίζει στην Ανατολική Κρήτη. Από τα περίπου 6.000 χιλιόμετρα τα 1.600 περνούν από ελληνικό έδαφος.

E6

Το E6 ξεκινά από τη Φινλανδία, φθάνει στην Ημαθία και τερματίζει στο όρος Φεγγάρι της Σαμοθράκης, έχοντας διατρέξει 1.000 χιλιόμετρα επί ελληνικού εδάφους.

Λείπουν τα φθηνά καταλύματα

Το κακό στην Ελλάδα είναι ότι, είτε κάποιος επιλέξει να περάσει τις διακοπές του στην Ξαπλώστρα είτε περπατώντας στο βουνό, ορισμένα πράγματα είναι δύσκολο να τα αποφύγει. «Στις εκδρομές μας προσαθούμε να κανονίσουμε να μείνουμε σε κάποιο καταφύγιο» λέει η κυρία Καλλιόπη Δηλαβεράκη. «Όποτε δεν γίνεται αυτό, είμαστε αναγκασμένοι να καταφύγουμε στους ιδιωτικούς ξενώνες. Οι ορεινοί ξενώνες στην Ελλάδα όμως έχουν τέτοιες τιμές που απευθύνονται σε αυτόν που πάει στο βουνό με το τζιπ του, όχι στον φυσιολάτρη ή στον πεζοπόρο. Καταλύματα που στην Ισπανία κοστίζουν 30-40 ευρώ τη βραδιά, στην Ελλάδα τα πληρώνουμε στη διπλάσια τιμή».

Οι μνημένοι λένε πάντως ότι η μεγαλύτερη διαφήμιση για την Ελλάδα της πεζοπορίας είναι η ίδια η ελ-

Ο κ. Αντώνης Καλογήρου σε κάποια από τις βουνοκορφές της Σκύρου

ληνική φύση και η ποικιλία της. «Έχω ανέβει στις Άλπεις, έχω πάει και στα Ιμαλάια περπατώντας δεκάδες χιλιόμετρα για πολλές ημέρες. Στο μυαλό μου έχει μείνει η εικόνα ενός συγκεκριμένου μονα-

δικού τοπίου» επισημαίνει ο κ. Αντώνης Καλογήρου. «Στην Ελλάδα θα δει κάποιος βουνό, θάλασσα, πλούσια βλάστηση, δάση και ξεροτόπια, το ένα δίπλα στο άλλο, περπατώντας ελάχιστα χιλιόμετρα».